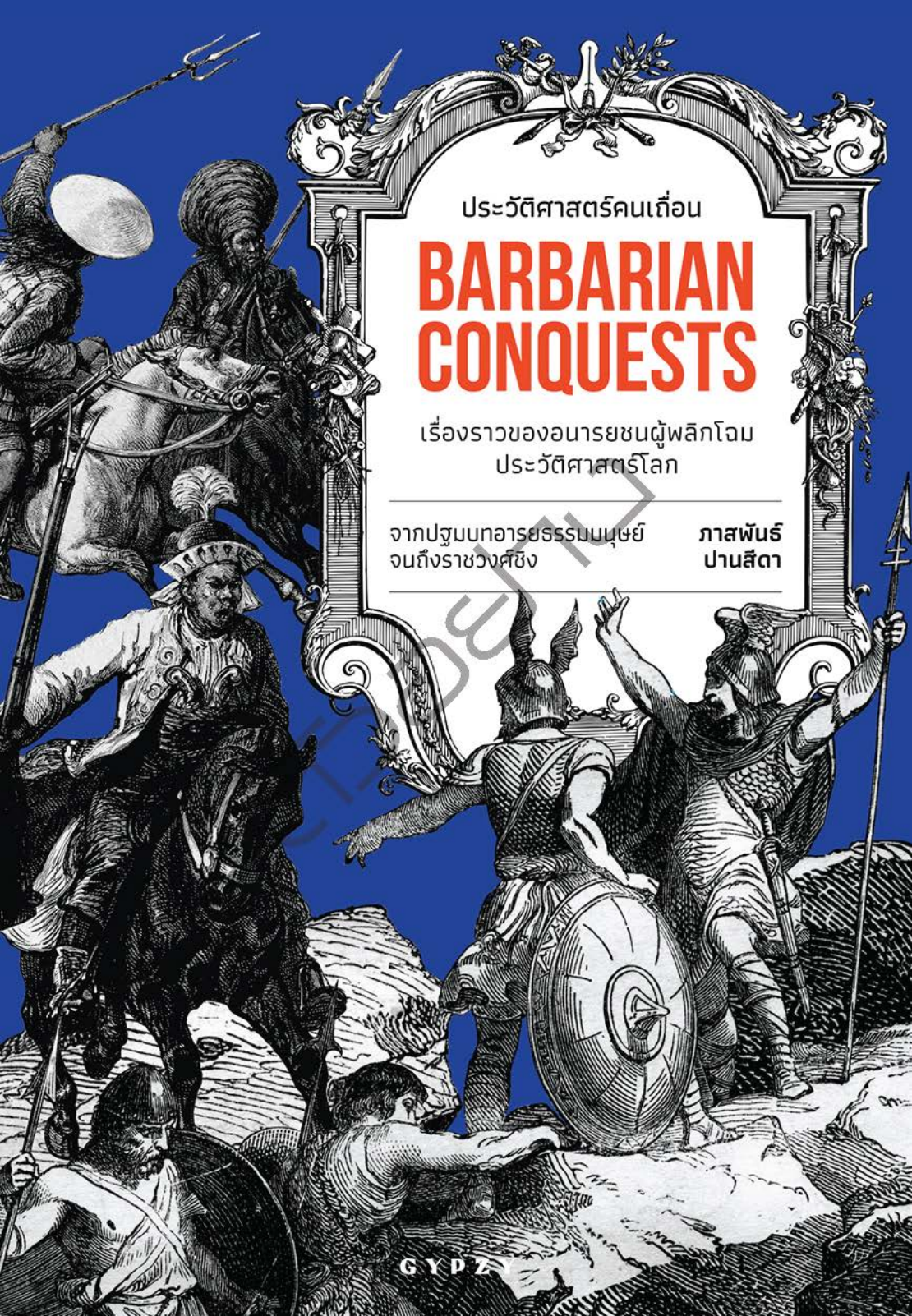

ประวัติศาสตร์คนเถื่อน

BARBARIAN CONQUESTS

เรื่องราวของอนารยชนผู้พลิกโฉม
ประวัติศาสตร์โลก

จากปฐมบทอารยธรรมมนุษย์
จนถึงราชวงศ์ชิง

ภาสพันธ์
ปานสีตา

ตัวอย่าง

นักสำรวจหน้ากระดาน
ผู้แสวงหาความรู้และภูมิปัญญามาบรรณาการนักอ่าน

GYPZY

GYPSY

ประวัติศาสตร์คนเถื่อน: เรื่องราวของอนารยชนผู้พลัดถิ่นประวัติศาสตร์โลก
Barbarian Conquests

ภาษาพื้นถิ่น ปานเซีย: เขียน

ราคา 485 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ภาษาพื้นถิ่น ปานเซีย.

ประวัติศาสตร์คนเถื่อน: เรื่องราวของอนารยชนผู้พลัดถิ่นประวัติศาสตร์โลก =
Barbarian conquests.-- กรุงเทพฯ : ยิปซี กรุ๊ป, 2566.

512 หน้า.

1. ประวัติศาสตร์โลก. I. ชื่อเรื่อง.

909

ISBN 978-616-301-786-4

© ข้อความในหนังสือเล่มนี้ สืบค้นลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558
การจัดลอกส่วนใดๆ ในหนังสือเล่มนี้ไปเผยแพร่ไม่ว่าในรูปแบบใดต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อน
ยกเว้นเพื่อการอ้างอิง การวิจารณ์ และประชาสัมพันธ์

บรรณาธิการอำนวยการ : คชาวุฒิ เกตุเมย์
บรรณาธิการบริหาร : สุรชัย พงษ์ชัยภูมิ
บรรณาธิการเล่ม : อันโตนิโอ โลมซา
กองบรรณาธิการ : คณิดา สุธรรม พรธินา ครุโสภา วันวิสา เขตรตรง ณัฐฐิ์พร คีรพงษ์เงิน
เลขากองบรรณาธิการ : จตุพร นาคใหม่
พิสูจน์อักษร : พิง เอ็นท์
รูปเล่ม : เปมิกา ดันติทวีโชค
ออกแบบปก : เฉลิมพันธ์ุ ปัญจมาภิรมย์
ผู้อำนวยการฝ่ายการตลาด : นุชนันท์ ทักซิธนาบัณฑิต
ผู้จัดการฝ่ายการตลาด : ชิตพล จันสด
ผู้จัดการทั่วไป : เวชพงษ์ รัตนมกลี
พิมพ์ที่ : บริษัท วิชั่น พรีเมรส จำกัด โทร. 0 2147 3175-6
จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย : บริษัท ยิปซี กรุ๊ป จำกัด เลขที่ 37/145 रामคำแหง 98
แขวง/เขตสะพานสูง กรุงเทพฯ 10240
โทร. 0 2728 0939 โทรสาร 0 2728 0939 ต่อ 108
www.gypsygroup.net
www.facebook.com/gypsygroup.co.ltd
Line ID: @gypzy

สนใจสั่งซื้อหนังสือจำนวนมากเพื่อสนับสนุนทางการศึกษา สำนักพิมพ์ลดราคาพิเศษ ติดต่อ โทร. 0 2728 0939

Barbarian Conquests

ประวัติศาสตร์คนเถื่อน

เรื่องราวของอนารยชน
ผู้พลิกโฉมประวัติศาสตร์โลก

ภาสพันธ์ ปานสีดา

คำนำสำนักพิมพ์

เชื่อว่าหลายท่านที่เคยชมภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์หรือเล่นเกมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ จะต้องเคยเจอเรื่องของ 'อนารยชน' ปะทะ 'อนารยชน' มาบ้าง ไม่มากก็น้อย หากเป็นภาพยนตร์ตะวันตก ก็จะฉายภาพของนักรบชาวกรีกหรือโรมันผู้มีอารยะ และสามารถเอาชนะอนารยชนป่าเถื่อนตามป่าเขาด้วยกลยุทธ์ เทคโนโลยี หรือแม้แต่มายเซดที่เหนือกว่าชนเผ่าอันดึกดำบรรพ์มุ่งห่มขนสัตว์เหล่านั้น หากเป็นภาพยนตร์จีน ตัวเอกก็มักเป็นนายทหารผู้ทำศึกขับเคี่ยวกับชนเผ่านอกด่านอย่างห้าวหาญ เพื่อปกป้องแผ่นดินเกิดให้พ้นจากพวก 'ฮวนนัง' (อนารยชน, คนเถื่อน) หรือไม่ก็ต่อต้านราชวงศ์ของชนเผ่าเหล่านี้เพื่อฟื้นฟูอำนาจของชาวจีนอันเที่ยงแท้ขึ้นมาใหม่ ภาพจำที่ทำให้เรามองเหล่า 'อนารยชน' ว่าเป็นชนเผ่าที่ไร้อารยธรรมนี้ถูกปลูกฝังอยู่ในมโนสำนึกกันมายาวนาน

แม้ชื่อหนังสือ 'ประวัติศาสตร์คนเถื่อน: เรื่องราวของอนารยชน' ผู้พลิกโฉมประวัติศาสตร์โลก' ดูจะเป็นการตอกย้ำแนวคิดเหล่านี้ แต่นี่เป็นการเรียกความสนใจให้กับกลุ่มชนที่ถูกมองข้ามบทบาทอยู่บ่อยครั้งในหนังสือประวัติศาสตร์ เพราะเมื่อเราลองศึกษาเกี่ยวกับพวกเขา เราจะพบว่าอนารยชนเหล่านี้ล้วนแต่มีที่มาที่ไปอันน่าสนใจ พวกเขาอาจไม่ได้ต้องการทำลายล้างเพื่อความสะใจเหมือนวายร้ายที่จ้องจะครองโลกในภาพยนตร์ แต่เป็นการแสวงหาพื้นที่ใหม่อันอุดมสมบูรณ์ ลี้ภัยเข้าไปในต่างถิ่น หรือแม้แต่ยอมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของอารยธรรม เพื่อให้ชนเผ่า

ของตนอยู่รอดต่อไป บางคนเผาก็ยังสานต่อหรือต่อยอดอารยธรรมดั้งเดิม ในพื้นที่ที่พวกเขาไปอาศัยจนกลายเป็นอารยธรรมใหม่ ในบางครั้งก็กลับเป็นอารยชนที่เป็นฝ่ายยั่วยุให้เกิดการรบราฆ่าฟันด้วยซ้ำ

หากเราลองมองย้อนกลับไปแล้ว หลาย 'อารยธรรม' ที่เราชื่นชมว่า เจริญรุ่งเรือง ต่างก็มีจุดกำเนิดที่ไม่ต่างออกไปจาก 'อนารยชน' ที่พวกเขา ดูแคลนนักหนาเลย เพียงแต่อารยธรรมเหล่านี้ได้พิชิตและทำลายวัฒนธรรมอื่นๆ จนเหลือร่องรอยให้เราได้ศึกษาน้อยมากและสร้างภาพความเป็น 'ชนผู้มีการยะ' ให้ตัวเอง แม้จะต้องแลกมาด้วยเลือดของชนต่างกลุ่ม มากมายก็ตาม มีบุคคลหนึ่งที่สรุปถึงความย้อนแย้งนี้ได้เป็นอย่างดีเยี่ยม เขาคือ คัลกาคุส (Cicero) หัวหน้าเผ่าชาวเคลต์ในสกอตแลนด์ปัจจุบัน ที่ได้กล่าวถึงพวกโรมันเอาไว้ว่า

“พวกโรมันล้างผลาญแผ่นดินจนเหี้ยน แล้วเรียกมันว่าสันติภาพ”
 (“The Romans make it a wasteland and call it peace”)

เราหวังว่าผู้อ่านจะสนุกกับการย้อนอดีตประวัติศาสตร์ของเหล่า อนารยชนที่ออกมาโลดแล่นในหน้าประวัติศาสตร์ไปด้วยกัน

ด้วยความปรารถนาดี
สำนักพิมพ์อีปซี

คำนำผู้เขียน

ผมเชื่อว่าท่านผู้อ่านคงจะได้ยินคำว่า ‘บาร์บารีเยน’ (Barbarians) ที่แปลว่าพวก ‘คนเถื่อน’ (Savages) หรือ ‘อนารยชน’ มากันอยู่บ้างแล้ว และผมเองก็ค่อนข้างจะคุ้นเคยกับคำคำนี้มาตั้งแต่ครั้งสมัยยังเป็นเด็ก ประถมเสียด้วย เพราะผมจำได้ว่าครูสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถม 4-5 ของผมมักจะตำราว่าพวกผมว่าเป็นไอ้พวกบาร์บารีเยน ไอ้พวกเด็กป่าเถื่อน สอนไม่รู้จักฟัง อะไรเทือกนั้น ซึ่งต่อมาผมก็ได้มารู้ว่าที่มาของคำว่าบาร์บารีเยนนี้นั้นพอจะมีเค้าใกล้เคียงกับเจตนาที่คุณครูคนนั้นเคยตำราว่า พวกผมเอาไว้อยู่บ้างโดยคำว่าบาร์บารีเยนนี้นั้นมาจากภาษากรีกโบราณว่า ‘บาร์บารอส’ (βάρβαρος - bárbaros) ที่แปลว่า ‘ไอ้พวกบาร์-บาร์’ ที่หมายถึงอาการพูดจาบลาๆ (Blah blah) ไม่รู้เรื่อง หรือจะแปลอย่างตรงไปตรงมาตามเจตนาของชาวกรีกเลยก็คือ “ไอ้พวกพูดจาไม่รู้เรื่อง” นั่นเอง และชาวกรีกใช้คำคำนี้เพื่อสื่อถึงพวกชนเผ่าหรืออาณาจักรต่างชาติที่ไม่ได้พูดภาษาเดียวกับตน และชาวโรมันก็ได้รับคำว่าบาร์บารอสมาจากกรีกและผันเป็นคำของตนคือ ‘บาร์บารุส’ (Barbarus) ในความหมายเดียวกัน

ในขณะที่อารยธรรมโลกตะวันออกนั้นมีคำเรียกเหล่าอนารยชนที่ หลากหลายยิ่งกว่า เพราะอย่างแค่คำว่าคนเถื่อนในโลกทัศน์ของเอเชีย ตะวันออก อย่างเช่นในวัฒนธรรมจีนก็มีคำใช้เรียกพวกอนารยชนอยู่ สองคำหลักๆ คือคำว่า ‘หู่’ (胡) ที่ใช้เรียกพวกคนเถื่อนจากแดนเหนือหรือ

พวกชนเผ่าเร่ร่อนบนหลังม้า และคำว่า 'อวี' (越) ที่ใช้เรียกพวกคนป่าและชนกลุ่มน้อยที่อาศัยอยู่ในเขตป่าดิบชื้นทางตอนใต้ของลุ่มแม่น้ำฉางเจียงไปจนถึงดินแดนในแถบภูมิภาคอุษาคเนย์นี้อีกด้วย แต่สิ่งที่ทั้งสังคมตะวันตกและตะวันออกโบราณต่างมีมุมมองหรือโลกทัศน์ถึงสถานะความเป็นคนเถื่อนร่วมกันก็คือ พวกเขาต่างมองว่าเหล่าอนารยชนนั้นล้วนแต่เป็นมนุษย์ที่ไม่มีความเป็นอารยะหรือความเจริญทางสังคมในระดับเดียวกับตนเอง หรือแม้แต่อาจมองอย่างหยาบเหยียดว่ามีสภาพความเป็นอยู่ที่แทบไม่ต่างจากสัตว์ป่ากันเลยทีเดียว

เพราะเหตุนี้ เรื่องราวของเหล่าอนารยชนกลุ่มต่างๆ ในหน้าประวัติศาสตร์มักถูกกล่าวถึงใน 'ตัวประกอบ' และมักจะเป็น 'ตัวร้ายตัวประกอบ' อย่างเช่นเรื่องราวของชนเผ่าเร่ร่อนบนหลังม้าจากทุ่งหญ้าทางเหนือของยูเรเชียที่มักยกทัพลงมาปล้นสะดมหัวเมืองตามแนวชายแดนทางเหนือของภูมิภาคเอเชียกลางและเอเชียตะวันออก หรือจะเป็นการรุกรานของพวกคนเถื่อนจากแดนเหนือที่บุกเข้าโจมตีหัวเมืองต่างๆ ในทวีปยุโรปอย่างเช่นพวกเคลต์และพวกเยอรมานิกที่ถือเป็นศัตรูตลอดกาลของชาวโรมัน โดยเฉพาะฝ่ายหลังที่สามารถบุกโจมตีทำลายจักรวรรดิโรมันอันยิ่งใหญ่ให้ถึงกาลล่มสลายลงในท้ายที่สุดได้ด้วย

และในช่วงที่ยุโรปกำลังอยู่ในห้วงสมัยของยุคมืด ภูมิภาคแห่งนี้ล้วนแตกออกเป็นราชอาณาจักรใหญ่น้อยต่างๆ นั้น ทวีปยุโรปกลับยังคงต้องเผชิญหน้ากับการรุกรานและการโจมตีของเหล่าอนารยชนสารพัดเผ่าไม่ว่าจะเป็นพวกนอร์สหรือที่รู้จักในชื่อของพวกไวกิงที่ได้จัดตั้งกองเรือของตนออกไปปล้นสะดมบรรดาหัวเมืองตามแนวชายฝั่ง หรือแม้แต่บุกเข้ายึดดินแดนโพ้นทะเลมาเป็นของตนเอง และนอกจากนี้ก็ยังมีการรุกรานจากชนเผ่าเร่ร่อนบนหลังม้าจากเอเชียอีกหลายกลุ่มที่บุกเข้ามาจนถึงใจกลางทวีปยุโรป นับแต่พวกฮันที่เคยเกือบทำลายจักรวรรดิโรมันลงได้

และยังตามมาด้วยพวกอะวาร์ แมกยาร์ และโดยเฉพาะพวกมองโกล หรือที่ชาวยุโรปเรียกขานนามว่า ‘ตารตาร์’ (Tartars)¹ ซึ่งแผลงมาจากคำว่า ‘ทาร์ทาร์ส’ (Tartarus) อันเป็นชื่อขุมนรกในคติความเชื่อของคนยุคนั้น เพื่อใช้สื่อถึงความเป็นกองทัพบ้าปีศาจจากนรกที่ได้ขึ้นมาทำลายล้างโลกในวันสิ้นโลกตามความเชื่อของชาวคริสต์ชนนั่นเอง

ส่วนในโลกตะวันออกกลางเองที่ได้ชื่อว่าเป็นศูนย์กลางของอารยธรรมที่เก่าแก่ที่สุดในโลกนั้นก็ยังคงเผชิญกับการรุกรานและการโจมตีจากเหล่าคนเถื่อนมานับครั้งไม่ถ้วนเช่นกัน และด้วยมรดกแห่งความทรงจำของสังคมตะวันออกกลางโบราณนี้ยังได้สะท้อนลงไปในความเชื่อทางศาสนาอีกด้วย อย่างเช่นตำนานของ ‘โกกและมาโกก’ (Gog and Magog) ในศาสนาฮินดูและคริสต์ศาสนา หรือ ยะฮ์ญุจ - มะฮ์ญุจ ในศาสนาอิสลามที่ต่างถูกกล่าวถึงในฐานะชนชาติปริศนาจากดินแดนทางเหนือที่จะปรากฏตัวขึ้นมาทำลายล้างโลกในวันสิ้นยุค

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโลกทั้งโลกจะต้องเผชิญหน้ากับการรุกรานของเหล่านารายชนกลุ่มต่างๆ มาอย่างต่อเนื่องหลายพันปี แต่ด้วยหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีกลับบ่งชี้ว่าพวกเขา ก็ได้เป็นเพียงผู้ทำลายสถานเดียว เพราะบรรดานารายชนจากแดนเถื่อนเหล่านั้นก็ยังได้ชื่อว่าเป็นผู้สร้างสรรค์เรื่องราวอันยิ่งใหญ่หรือจุดเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญให้กับโลกทั้งโลกมาโดยตลอดด้วยเช่นกัน ซึ่งนอกจากการสร้างยุคแห่ง

---

¹ แม้คำว่า ‘ตารตาร์’ จะออกเสียงและเขียนคล้ายกับคำว่า ‘ตาทาร์’ (Tatar) แต่ทั้งสองคำก็มีความหมายที่แตกต่างกันอยู่บ้าง โดยคำว่าตารตาร์นี้เป็นชื่อที่ชาวยุโรปใช้เรียกพวกมองโกลโดยเฉพาะ ส่วนคำว่าตาทาร์นี้หมายถึงชนเผ่าเร่ร่อนอยู่สองกลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มชนเผ่าเร่ร่อนที่พูดภาษาเตอร์กิกและนับถือศาสนาอิสลามที่อาศัยอยู่ในเขตทุ่งหญ้าสเตปป์ทะเลดำโดยเฉพาะ
- ชนเผ่าเร่ร่อนที่อ้างว่าสืบเชื้อสายของชนเผ่าไหรวหรันที่อาศัยอยู่ในทุ่งหญ้ามองโกลเสียก่อนหน้าการเรืองอำนาจของจักรวรรดิมองโกล

ความน่าสะพรึงกลัวผ่านการรุกรานที่จะนำไปสู่การสร้างอาณาจักรหรือจักรวรรดิอันกว้างใหญ่ในยูเรเชียแล้ว แต่เหล่าอนารยชนแห่งยูเรเชียนี้ยังได้ชื่อว่าเป็นทั้งผู้กระจายตัวของกลุ่มภาษาดึกดำบรรพ์ตามเส้นทางที่พวกเขาเข้ายึดครอง จนทำให้ภาษาที่พวกเขาเคยใช้นั้นกลายมาเป็นบรรพบุรุษของภาษาต่างๆ ที่มีใช้อยู่ในโลกทุกวันนี้ และด้วยผลจากการเข้าพิชิตและปกครองต่างๆ อันกว้างใหญ่นี้ ยังทำให้พวกเขาได้เข้าถึงภูมิปัญญาดั้งเดิมอื่นๆ และได้ส่งมอบภูมิปัญญาจากโลกฟากหนึ่งให้กับโลกอีกฟากหนึ่ง หรือแม้แต่อยู่ในฐานะของผู้เสริมสร้างรากฐานหลักแห่งศรัทธาต่างๆ ให้มั่นคง และนี่คือโอกาสที่เราจะได้ร่วมกันหาคำตอบว่าบรรดาชนเผ่าอนารยชนผู้น่าสะพรึงกลัวเหล่านี้ พวกเขาได้สร้างมรดกอะไรไว้ให้กับโลกของเรา และสิ่งที่พวกเขาสร้างไว้ได้ส่งผลต่อโลกทั้งโลกในทุกวันนี้อย่างไรบ้าง

ในท้ายที่สุดนี้แล้ว ผมต้องขอขอบคุณคุณพ่อกหรือคุณสุรชัย พิงชัยภูมิ กองบรรณาธิการบริหารที่ยังคงให้โอกาสกับผมในการเขียนหนังสือในรูปแบบที่ผมถนัดได้อย่างเต็มที่ คุณอันโตนิโอ โคมซา มิตรสหายรุ่นน้องในกองบรรณาธิการ ที่ได้ช่วยแนะนำแหล่งสืบค้นข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติม และคุณชานัสตา อมะลัษเฐียร แห่งเพจ Archaeo GO ที่ได้ช่วยเป็นธุระในการช่วยสืบค้นและสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารวิชาการ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี จนทำให้หนังสือเล่มนี้สามารถรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลของเหล่าอนารยชนได้โดยสมบูรณ์ในที่สุด

ขอให้พระเจ้าทรงอวยพร

ภาสพันธ์ ปานสีดา

สารบัญ ● ==

บทที่ 1 : ชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียน - บุรพชนารยชน	13
บทที่ 2 : ชนเผ่าอิกซอส - ราชนปรีตนา	35
บทที่ 3 : ชาวทะเล - มหันตภัยพิ้นทะเล	57
บทที่ 4 : ชนเผ่าซีเธียน - จอมราชันบนหลังม้า	77
บทที่ 5 : ชนเผ่าเคลต์ - คนเถื่อนผู้สร้างยุโรป	99
บทที่ 6 : เผ่าซงหนุ - มฤตยูจากแดนเหนือ	123
บทที่ 7 : ชาวคูซาน - จอมจักรพรรดิแห่งอนุทวีป	145
บทที่ 8 : ชนเผ่าเยอรมานิก - ศัตรูตลอดกาลของชาวโรมัน	167
บทที่ 9 : ชาวฮั่น - หายนะจากพระเจ้า	189
บทที่ 10 : ชาวกอธ - ผู้ปิดฉากจักรวรรดิโรมัน	211
บทที่ 11 : ชาวแฟรงก์ - ดาบแห่งพระเจ้า	235

บทที่ 12 : ชาวอะวาร - มหันตภัยครั้งใหม่	259
บทที่ 13 : ชาวเอมิชิ - อนารยชนผู้ถูกกลืนกิน	279
บทที่ 14 : ชาวก็อกเติร์ก - บุตรแห่งหมาป่า	299
บทที่ 15 : ชาวคาซาร์ - ชนเผ่าที่สิบสามแห่งอิสราเอล	321
บทที่ 16 : ชาวบุลการ์ - มัจจุราชนแห่งบอลข่าน	341
บทที่ 17 : ชาวแมกยาร์ - ทหารม้าปีศาจ	363
บทที่ 18 : ชาวไวกิง - ผู้พิชิตจากทะเลเหนือ	385
บทที่ 19 : ชาวมุสลิมเติร์ก - นักรบแห่งอิสลาม	407
บทที่ 20 : ชาวมองโกล - ผู้พิชิตโลก	429
บทที่ 21 : ชาวแมนจู - คนป่าผู้กลายเป็นจอมจักรพรรดิ	453
ลำดับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์	474
บรรณานุกรม	506

Copyright © 2010

บทที่

1

ชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียน
บุรพอนารยชน

สำหรับจุดเริ่มต้นของการอุบัติสังคมชนเผ่าเร่ร่อนและเหล่านารยชนทั้งปวงในประวัติศาสตร์โลกโบราณนั้น สามารถสืบย้อนกลับไปในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านระหว่างการสิ้นสุดยุคน้ำแข็งครั้งสุดท้ายเมื่อราวหนึ่งหมื่นปีก่อน เพราะในขณะที่มีมนุษยชาติกลุ่มต่างๆ พากันมุ่งหน้าสู่ดินแดนที่มีอากาศอบอุ่นมากกว่าทางตอนกลางหรือทางใต้ของภาคพื้นทวีปยูเรเชีย (Eurasia)² หรือในดินแดนแถบที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์นั้น กลุ่มมนุษย์ที่ถือเป็นบรรพบุรุษของชนเผ่าเร่ร่อนดึกดำบรรพ์เหล่านี้ กลับเลือกที่จะอาศัยอยู่ในแดนทุ่งหญ้าสเตปป์ (Steppe)³ อันกว้างใหญ่ที่อยู่ยังใจกลางภูมิภาคยูเรเชีย สืบต่อมา

บรรยากาศทุ่งหญ้าสเตปป์ในเอเชียกลางที่ยังคงสภาพเดิมไม่ต่างจากเมื่อครั้งยุคดึกดำบรรพ์
ที่มา - <https://www.kaichitravel.com/attractions/chuya-steppe/>

² หมายถึงดินแดนมหาทวีปที่รวมทั้งทวีปยุโรปและเอเชียเข้าด้วยกัน แต่โดยมากมักจะถูกใช้สื่อถึงดินแดนในเขตใจกลางทวีปเอเชียและยุโรปเป็นหลักมากกว่า

³ หมายถึงภูมิศาสตร์ทุ่งหญ้างังแฮงแล้ง

แต่ถึงพวกเขาเลือกที่จะอาศัยอยู่ในดินแดนแห่งทุ่งหญ้าที่ทั้ง
หูกันดารและยังมีสภาวะอากาศอันเลวร้ายเกือบตลอดทั้งปีเช่นนี้ พวก
เขากลับเป็นหนึ่งในมนุษยชาติกลุ่มแรกๆ ในประวัติศาสตร์ที่ริเริ่มการ
เลี้ยงสัตว์หรือวิถีปศุสัตว์ (pastoralism) อย่างเต็มรูปแบบ หรือกล่าวคือ
การดำรงชีพด้วยการเลี้ยงสัตว์เพียงอย่างเดียว ซึ่งต่างไปจากบรรดาชุมชน
ยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มีการเพาะเลี้ยงสัตว์ควบคู่ไปกับการดำรงชีพใน
วิถีการล่าอย่างเช่นชุมชนโบราณในภูมิภาคตะวันออกกลางโบราณที่
ได้ริเริ่มนำแกะภูเขา (Mouflon) มาเพาะเลี้ยงเมื่อราว 11,000-9,000 ปี
ก่อน และจากนั้นในเวลาอันไล่เลี่ยกันก็มีการนำวัวออรอช (Aurochs)
ซึ่งเป็นวัวป่าดึกดำบรรพ์ที่เคยอาศัยอยู่ทั่วไปในภูมิภาคตะวันออกกลางมา
เพาะเลี้ยงร่วมด้วย โดยจุดประสงค์ของการเพาะเลี้ยงสัตว์เท่ากับยุคแรก
เหล่านี้ ก็เพื่อนำมาใช้เป็นทั้งแหล่งอาหารและวัตถุดิบในการทำเครื่อง
นุ่งห่มและเครื่องประดับได้โดยง่าย และไม่จำเป็นต้องออกไปไล่ล่าจาก
ในธรรมชาติอันแสนอันตรายอย่างที่เคยเป็นมาในอดีต

แต่สำหรับชนเผ่าเร่ร่อนดึกดำบรรพ์แห่งยูเรเชียนั้น พวกเขากลับ
หันมาให้ความสนใจหนึ่งในสัตว์ป่าเท่ากับที่มีอยู่ทั่วไปในเขตทุ่งหญ้า
สเตปป์นั่นคือ 'ม้าป่า' (Wild Horse) ซึ่งครั้งหนึ่งเคยถูกไล่ล่าเพื่อนำมาเป็น
อาหาร แต่แล้วในราว 6,000 ปีก่อนนั้น กลับมีชนเผ่าเร่ร่อนในแถบยูเรเชีย
ตะวันตกได้ริเริ่มการจับและเพาะเลี้ยงม้าป่าเพื่อเอาไว้เป็นสัตว์เลี้ยงเป็น
ครั้งแรก จนกลายมาเป็น 'ม้าบ้าน' (Domestic Horse) ในยุคเริ่มแรก
ชนเผ่าเร่ร่อนดึกดำบรรพ์แห่งยูเรเชียตะวันตกยังได้ฝึกฝนม้าป่าเหล่านี้ให้
เป็นสัตว์พาหนะสำหรับการควบขี่และบรรทุกสิ่งของได้อีกด้วย

ม้าพันธุ์เฮ็ค (Heck Horse) ม้าพื้นเมืองของยุโรปที่ยังคงลักษณะดั้งเดิมมาตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ และถูกจัดว่าเป็นบรรพบุรุษของม้าบ้านในทุกวันนี้
ที่มา - <http://www.helgeschulz.de/en/gallery/heck-horse-tarpan-breed-back/1.html>

ชุมชนเผ่าเร่ร่อนแห่งยูเรเชียโบราณที่ได้รับการค้นพบและยอมรับว่าเป็นสถานที่แห่งแรกในการเพาะเลี้ยงม้า นั่นก็คือ “วัฒนธรรมโบไต” (Botai culture) ซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมยุคก่อนประวัติศาสตร์อายุ 6,000 ปี ที่ถูกตั้งชื่อตามหมู่บ้านโบไต (Botai) ที่อยู่ทางตอนเหนือของประเทศคาซัคสถาน นักวิชาการเรียกขานนามของกลุ่มชนเผ่าเร่ร่อนดึกดำบรรพ์เหล่านี้ว่า ‘กลุ่มชนโปรโต-อินโด-ยูโรเปียน’ (Proto-Indo-Europeans)⁴ ผู้ซึ่งต่อมากลายมาเป็นบรรพบุรุษทางด้านวัฒนธรรมของเหล่านารยชนหลายกลุ่มในโลกยูเรเชียโบราณนั่นเอง

⁴ ผู้บัญญัติชื่อกลุ่มชนเผ่าโปรโต-อินโด-ยูโรเปียน และอินโด-ยูโรเปียนนั้นมาจาก เซอร์วิลเลียมโจนส์ (Sir William Jones) ผู้เป็นทั้งนักนิรุกติศาสตร์ (philologist) และผู้พิพากษาชาวอังกฤษที่ประจำการในศาลสูงสุดแห่งอาณานิคมในเบงกอลเมื่อปี ค.ศ. 1796 โดยโจนส์ได้ทำการศึกษาค้นคว้าความเป็นมาของภาษาสันสกฤตและภาษาต่างๆ ในอนุทวีปอินเดีย และนำมาเปรียบเทียบกับภาษาต่างๆ ในยุโรป เขาพบว่าภาษาในอินเดียมีความเชื่อมโยงกับกลุ่มภาษาอิหร่านและยุโรปอื่นๆ อย่างน่าแปลกใจจนนำไปสู่ข้อสันนิษฐานว่ากลุ่มภาษาเหล่านี้ล้วนมีที่มาจากบรรพบุรุษเดียวกัน และกลายมาเป็นที่มาของการตั้งชื่อกลุ่มชนเผ่าและกลุ่มภาษาอินโด-ยูโรเปียน เพื่อบ่งบอกถึงความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มภาษาในอินเดียกับในทวีปยุโรบนั่นเอง

สำหรับผลจากความสำเร็จในการริเริ่มเพาะเลี้ยงม้าป่าของกลุ่ม
วัฒนธรรมโบไตน์ ยังช่วยให้ชนเผ่าเร่ร่อนดึกดำบรรพ์เหล่านี้มีขีดความ
สามารถในการอพยพหรือโยกย้ายถิ่นฐานได้กว้างไกลยิ่งกว่าเดิม โดยการ
อพยพระลอกแรกของกลุ่มโปรโต-อินโด-ยูโรเปียนนั้นได้เข้าไปตั้งถิ่นฐาน
ในเขตทุ่งหญ้าสเตปป์ปอนติก-แคสเปียน (Pontic-Caspian Steppe) ที่อยู่
ระหว่างเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำโวลกา (Volga) กับทะเลแคสเปียน (Caspian
Sea) และทะเลปอนติกหรือทะเลดำ (Pontic Sea; Black Sea) ที่อยู่ใน
ประเทศรัสเซียและยูเครนในทุกวันนี้

สำหรับกลุ่มวัฒนธรรมของชนเผ่าโปรโต-อินโด-ยูโรเปียนที่เข้ามา
ตั้งถิ่นฐานดินแดนแห่งนี้ก็ได้พัฒนาองค์ความรู้และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ
เพิ่มเติมจากบรรดาชนเผ่าพื้นเมืองในแถบที่ราบสูงคอเคซัส (Cauca-
sus) ที่อยู่ยังรอยต่อระหว่างภูมิภาคยุโรปตะวันออกกับภูมิภาคเอเชีย
ตะวันออกกลาง ซึ่งนอกจากการเขียนรู้วิทยการหลอมโลหะอย่างสำริด
(Bronze) อันเป็นแร่โลหะที่กำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในโลกยุค
โบราณ⁵ แต่สิ่งประดิษฐ์ที่สำคัญที่สุดของพวกเขาที่จะมีส่วนช่วยพลิก
โฉมหน้าให้กับประวัติศาสตร์โลกมากยิ่งขึ้นก็คือการประดิษฐ์ ‘เกวียน’
(Wagon) หรือรถลากสำหรับบรรทุกสิ่งของสัมภาระต่างๆ ซึ่งการ
ประดิษฐ์เกวียนนี้ยังส่งผลให้ขอบเขตการอพยพของกลุ่มวัฒนธรรม
โปรโต-อินโด-ยูโรเปียนได้เริ่มขยายวงกว้างเรื่อยๆ จนถึงช่วงสุดท้ายแห่ง
สหัสวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาล ราว 2000 ปีก่อนคริสตกาล หรือเมื่อราว
4,000 ปีก่อน ชนเผ่าเร่ร่อนโปรโต-อินโด-ยูโรเปียนก็เริ่มเปิดฉากยุคแห่ง
การอพยพครั้งใหญ่ในหน้าประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติอีกครั้งที่จะถูก

⁵ สำริดคือโลหะที่เกิดจากการนำโลหะสองชนิดคือทองแดงและดีบุกมาหลอมรวมกัน เพราะแร่
โลหะที่ถูกค้นพบในยุคนั้นยังคงเป็นโลหะเนื้ออ่อน จึงนำไปสู่การผสมแร่โลหะสองชนิดเข้าด้วยกัน
เพื่อให้มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น

เรียกว่า ‘การอพยพครั้งใหญ่’ (The Great Migration) โดยการอพยพครั้งใหญ่นี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการพลัดถิ่นหน้าประวัติศาสตร์โลกโบราณครั้งสำคัญ เพราะการอพยพของพวกเขาในคราวนั้นจะกลายมาเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างอารยธรรมโลกตะวันตกและตะวันออกกลางในเวลาต่อมา จึงทำให้นักวิชาการได้เรียกขานถึงกลุ่มชนเผ่าเร่ร่อนที่อยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมโปรโต-อินโด-ยูโรเปียนนี้ว่าเป็น ‘กลุ่มอินโด-ยูโรเปียน’ (Indo-Europeans) เพื่อแสดงถึงความเชื่อมโยงในด้านมรดกทางวัฒนธรรมของพวกเขาที่ครอบคลุมตั้งแต่ทวีปยุโรปไปจนถึงอนุทวีปอินเดีย โดยการอพยพครั้งใหญ่ของชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนนั้นสามารถแบ่งได้อยู่สามระลอกคือ

ชากรถลากหรือเกวียนอายุกว่า 4,000 ปีที่ถูกค้นพบในอาร์เมเนีย การประดิษฐ์รถลากเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของมนุษยชาติ เพราะมนุษย์สามารถประดิษฐ์พาหนะที่บรรทุกสัมภาระจำนวนมากพร้อมกับการนำม้าป่ามาฝึกให้เป็นสัตว์เลี้ยงและใช้เทียมแอกเพื่อชักลากรถนี้และนำไปสู่การอพยพครั้งใหญ่ของชนเผ่าเร่ร่อนดึกดำบรรพ์ในยูเรเชีย
ที่มา - <https://www.thearchaeologist.org/blog/this-incredibly-preserved-4000-year-old-wagon-made-of-just-oakwood-unearthed-in-armenia>

การอพยพพระลอกแรก (the First Migration) สำหรับการอพยพพระลอกแรกนี้ได้เริ่มขึ้นในช่วงสิ้นสุดสหัสวรรษที่ 3 ก่อนคริสตกาลหรือ 2000 ปีก่อนคริสตกาลหรือราว 4,000 ปีก่อน โดยเส้นทางการอพยพของชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนในระลอกแรกนี้มีอยู่สามเส้นทางด้วยกัน คือ

- เส้นทางการอพยพเข้าสู่เขตที่ราบสูงคอเคซัส
- เส้นทางการอพยพเข้าสู่เขตคาบสมุทรบอลข่าน (Balkan Peninsula) ที่จะนำไปสู่การอพยพข้ามช่องแคบบอสฟอรัส (Bosporus Strait) จากทางฝั่งทวีปยุโรป เพื่อเข้าสู่แคว้นอานาโตเลีย (Anatolia) หรือภูมิภาคเอเชียไมเนอร์ (Asia Minor) อันเป็นที่ตั้งของประเทศตุรกีหรือตุรเคียในทุกวันนี้
- เส้นทางสายตะวันออกที่มุ่งเข้าสู่เขตที่ราบสูงเทือกเขาอัลไต (Altai Mountains) และจากการอพยพเส้นทางสายที่สามนี้ก็ยังมีกรแยกตัวและอพยพลงได้มายังเขตแอ่งทาร์ิม (Tarim Basin) ซึ่งยังถือเป็นที่ตั้งของทะเลทรายทาคลามากัน (Taklamakan Desert) ที่อยู่ยังใจกลางทวีปเอเชียอีกด้วย

โดยการอพยพพระลอกนี้มิได้สร้างผลกระทบหรือความเปลี่ยนแปลงอะไรให้กับภูมิภาคต่างๆ มากนัก เพราะดินแดนส่วนใหญ่ที่พวกเขาอพยพเข้าไปอาศัยอยู่ก็ยังคงเป็นดินแดนรกร้าง หรือหาไม่ก็เป็นถิ่นที่อยู่ของชนกลุ่มน้อยที่ไร้อารยธรรมไม่ต่างกัน แต่ด้วยการมาถึงของชนเผ่าเร่ร่อนเหล่านี้อาจจะทำให้พวกเขากลายเป็นที่หวาดกลัวและยำเกรงของชนพื้นเมืองที่ไม่เคยเห็นมนุษย์กลุ่มใดจะสามารถบังคับม้าป่าได้เช่นนี้มาก่อน และก่อปรกกับการใช้เกวียนเพื่อบรรทุกสิ่งของโดยมีม้าเป็นสัตว์พาหนะในการชักลากสัมภาระต่างๆ ด้วยแล้ว เปิดโอกาสให้ชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนถือสิทธิ์แสดงอำนาจในการเข้าครอบครองดินแดนที่ค้นพบ โดยเฉพาะการอพยพในเส้นทางสายที่สามที่มุ่งหน้าเข้าสู่ภูมิภาคเอเชียในนั้น ทำให้เกิดเครือข่ายวัฒนธรรมยุคสำริดแห่งแรกในภูมิภาคยูเรเชียตอนเหนือที่

ถูกเรียกว่า ‘วัฒนธรรมแอนโดรโนโว’ (Andronovo culture) จนเกิดมาเป็นต้นกำเนิดของชนเผ่าต่างๆ ในดินแดนเหล่านั้น ซึ่งหนึ่งในชนชาติอันยิ่งใหญ่ที่ถือกำเนิดมาจากการหลอมรวมวัฒนธรรมของชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนและชนพื้นเมืองนั้นก็คือชาวฮิตไทต์ (Hittites) ที่มีศูนย์กลางอยู่ในแถบอานาโตเลียตอนกลาง และอาจจะรวมถึงชาวเฮอริเรียน (Hurrians) ที่อาศัยอยู่ทางฝั่งอานาโตเลียตะวันออก โดยที่ชนเผ่าทั้งสองกลุ่มนี้จะกลายมาเป็นชนชาติที่ทรงอำนาจที่สุดในภูมิภาคเอเชียไมเนอร์หรือแคว้นอานาโตเลียในกาลต่อมาอีกด้วย

ชาวอินโด-ยูโรเปียนยังได้นำม้ามาค้าขายกับบรรดารัฐอารยธรรมอื่นๆ ด้วย ดังมีปรากฏการค้าม้าระหว่างชาวอินโด-ยูโรเปียนจากแถบเทือกเขาคอเคซัสกับพวกอัคคาเดียน (Akkadians) ที่อาศัยอยู่ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรติสหรือแคว้นเมโสโปเตเมีย (Mesopotamia) แล้วจนทำให้ม้าค่อยๆ กลายเป็นพาหนะสำคัญแทนที่ลา และโดยเฉพาะคังก้า (Kunga)^๕ ซึ่งเป็นสัตว์ลูกผสมชนิดแรกของโลกที่เกิดจากการนำพ่อลาป่ามาผสมกับแม่ลาบ้าน (Domestic Donkey) เพื่อให้ได้ลูกผสมที่มีทั้งความแข็งแรงและเฉลียวฉลาดนั่นเอง และในขณะเดียวกันนั้น ผลจากการที่พวกเขาได้มีปฏิสัมพันธ์กับโลกแห่งอารยธรรมยุคแรกเช่นนี้ก็ทำให้พวกเขาได้ยอมรับวัฒนธรรมการเลี้ยงวัวและแกะไปด้วยเช่นกัน อันนำไปสู่การพัฒนาเกวียนสำหรับบรรทุกและชักลากของ และโดยเฉพาะภูมิปัญญาด้านการทอผ้าที่มีการนำใยขนแกะมาทอเป็นเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายแทนการใช้หนังสัตว์ฟอกหยาบอย่างที่เคยเป็นมาด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ในขณะที่กลุ่มชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนเริ่มลงหลักปักฐานในดินแดนทางฝั่งตะวันตกแล้วนั้น ชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนอีกสาย

^๕ คังก้าจัดว่าเป็นสัตว์ลูกผสม (Hybrid) ที่เก่าแก่ที่สุดในโลกที่มนุษย์ค้นพบ โดยมันถูกเพาะพันธุ์ขึ้นในดินแดนซีเรียและเมโสโปเตเมียเมื่อช่วงกลางสหัสวรรษที่ 3 หรือราว 2500 ปีก่อนคริสตกาล

หนึ่งกลับมุ่งหน้าสู่ดินแดนทางตะวันออกด้วยการเดินทางอพยพข้ามเขตที่ราบสูงเทียนชาน (Tianshan) อันกว้างใหญ่เข้าไปลงหลักปักฐานยังดินแดนทางตอนใต้ของไซบีเรีย (Siberia) ใกล้กับเขตที่ราบสูงเทือกเขาอัลไตทางฝั่งตะวันออก แต่ก็มีพบหลักฐานว่าชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนบางส่วนก็เลือกที่จะอพยพลงใต้เข้าสู่แอ่งทาริมที่อยู่ในเขตทะเลทรายทาคลามากันด้วยโดยพวกเขาได้เลือกที่จะเข้าไปตั้งถิ่นฐานตามแหล่งน้ำในทะเลทรายหรือที่เรียกว่า 'โอเอซิส' หรือแหล่งน้ำกลางทะเลทราย โดยหลักฐานที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มชนเผ่าอินโดยูโรเปียนในแดนตะวันออกกับแดนตะวันตกก็คือการค้นพบทางโบราณคดีครั้งสำคัญในเขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์แห่งประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนช่วงปลายทศวรรษ 1970 เมื่อมีการขุดค้นพบซากมัมมี่ในเขตแอ่งทาริมที่ล้วนแต่มีรูปร่างสูงใหญ่ มีผมสีอ่อนหรือออกโทนแดงเข้ม เบ้าตาลึก จมูกโด่ง ส่วนเครื่องแต่งกายหรือผ้าที่ห่อร่างของเขานั้นล้วนแต่เป็นผ้าทอด้วยขนแกะ และเมื่อมีการตรวจสอบค่าอายุเพิ่มเติมแล้วจึงได้พบว่าคนเหล่านี้เคยมีชีวิตอยู่เมื่อราว 3,000-4,000 ปีก่อน บรรดาหลักฐานเหล่านี้เป็นการยืนยันว่าชาวอินโด-ยูโรเปียนเคยอพยพมาจนถึงดินแดนทางฝั่งตะวันออกเมื่อหลายพันปีก่อนแล้ว และด้วยการอพยพเข้ามาของชนเผ่ายุคก่อนประวัติศาสตร์เหล่านี้ พวกเขาก็จะกลายมาเป็นผู้ก่อตั้งนครรัฐต่างๆ บนดินแดนทรกัณดารแห่งเอเชียกลาง และเชื้อสายของพวกเขากลายมาเป็นที่รู้จักในชื่อของ ชาวโทคาเรียน (Tokharians) กลุ่มชาติพันธุ์ดึกดำบรรพ์ผู้เปลี่ยนโฉมหน้าของดินแดนแอ่งทาริมที่ได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในดินแดนที่รกร้างและอันตรายที่สุดในโลก กลายมาเป็นหนึ่งในดินแดนแห่งนครรัฐอันรุ่งเรืองและมั่งคั่งที่มีความสำคัญต่อหน้าประวัติศาสตร์โลกโบราณในฐานะดินแดนที่เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อด้านอารยธรรมและการค้าระหว่างภูมิภาคตะวันออกไกลและโลกตะวันตกในสหัสวรรษต่อมานั่นเอง

การอพยพพระลอกที่สอง (the Second Migration) เริ่มขึ้นในช่วง 1700 ปีก่อนคริสตกาล หรือเมื่อราว 3,700 ปีก่อนโดยการอพยพพระลอกนี้มีความสำคัญต่อหน้าประวัติศาสตร์โลกโบราณมากที่สุดในการอพยพทั้งสามระลอก เพราะนอกจากการอพยพนี้จะครอบคลุมพื้นที่ตั้งแต่ทวีปยุโรป เอเชียตะวันออกกลาง อนุทวีปอินเดีย ไปจนถึงชายแดนจีนแล้ว แต่สิ่งที่เปลี่ยนไปจากการอพยพพระลอกแรกอีกประการหนึ่งก็คือ ชาวอินโด-ยูโรเปียนในยุคนี้สามารถพัฒนารถลากหรือเกวียนที่เคยมีไว้เพื่อบรรทุกสัมภาระในการเดินทางให้กลายเป็น 'รถศึก' สำหรับการทำสงครามโดยเฉพาะ และด้วยความสำเร็จในการพัฒนารถศึกนี้ก็ทำให้เป้าหมายในการอพยพของชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนกลายมาเป็นการรุกรานเพื่อยึดครองดินแดนอย่างเต็มรูปแบบไปด้วยเช่นกัน เพราะในช่วงที่พวกเขาเริ่มการอพยพพระลอกใหม่นี้เอง ก็เป็นช่วงเวลาที่ยิ่งใหญ่ของเมืองในกลุ่มอารยธรรมตามพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำขนาดใหญ่ หรือตามแนวชายฝั่งทะเลเริ่มขยายตัวมากขึ้นแล้ว ทำให้การอพยพของชาวอินโด-ยูโรเปียนนำไปสู่การเผชิญหน้ากับบรรดานครรัฐต่างๆ ในโลกโบราณด้วยเช่นกัน

สำหรับการอพยพเข้าสู่ยุโรปในคราวนี้มีกลุ่มชาวอินโด-ยูโรเปียนที่เลือกอพยพไปตามแนวชายฝั่งทะเลดำตามเส้นทางในการอพยพพระลอกแรก แต่พวกเขาเลือกที่จะบุกลงใต้เข้าสู่คาบสมุทรเพโลปอนเนส (Peloponnese) ในแถบทะเลอีเจียน (Aegean Sea) ที่อยู่ทางตอนใต้สุดของดินแดนบอลข่านในช่วงปี 1750 ปีก่อนคริสตกาล ซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของชนพื้นเมืองยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่มีวัฒนธรรมอยู่ในยุคสำริดตามแบบอย่างอารยธรรมไมโนอัน (Minoan Civilization)⁷ และด้วยการเข้ามาปกครองของชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนนี้เองจึงทำให้เกิดยุคของอารยธรรมลูกผสมที่เรียกว่า 'อารยธรรมไมซีนีเยน' (Mycenaean Civilization) และด้วยการ

⁷ อารยธรรมไมโนอันนับว่าเป็นยุคอารยธรรมเริ่มแรกของอารยธรรมกรีกโบราณโดยมีจุดศูนย์กลางดั้งเดิมอยู่ที่เกาะครีต (Crete)

ที่ชนเผ่าผู้รุกรานเหล่านี้มีทั้งรถศึกและม้าเป็นศูนย์กลางหลักในการทำสงครามจนสามารถรวบรวมดินแดนๆ ต่างทั่วทั้งบอลข่านได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้จะทำให้ชาวพื้นเมืองรู้จักการเลี้ยงม้าและประดิษฐ์รถศึกแล้ว ภาษาพูดของพวกเขา ก็กลายมาเป็นภาษาหลักของเหล่าชนชั้นปกครองทั่วทั้งดินแดนแห่งนี้ จนทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างภาษาของชาวอินโด-ยูโรเปียนและภาษาชนเผ่าพื้นเมืองกลุ่มต่างๆ กลายมาเป็นต้นกำเนิดของภาษากรีกโบราณ (Ancient Greek Language) ในกาลต่อมา

ภาพสีฝุ่นภาพรถศึกไม้ซีเนี่ยนที่ถูกค้นพบในเมืองไพลอส (Pylos) ประเทศสาธารณรัฐเฮลเลนิก (กรีซ)
ที่มา - <https://theshieldofachilles.net/2017/05/30/guest-post-construction-of-the-mycenaean-chariot-by-rita-roberts/>

ในยุคสมัยแห่งการเรืองอำนาจของอารยธรรมไมซีเนียนนั้นถือว่าเป็นการวางรากฐานของกลุ่มนครรัฐกรีกโบราณอย่างแท้จริง เพราะเหล่า

ผู้นำนครรัฐที่มีเชื้อสายอินโด-ยูโรเปียนเหล่านี้ก็จะแยกย้ายกันไปสถาปนา นครรัฐหรืออาณาจักรอิสระของตนทั่วทั้งแหลมเพโลปอนเนส และตาม หมู่เกาะในเขตทะเลอีเจียนและไอโอเนีย (Ionian Sea) และแม้ว่าพวกเขา จะมีภูมิหลังเป็นชนเผ่าเร่ร่อนจากยูเรเชีย แต่ชนชั้นปกครองแห่งไมซีเนียนก็ ยังคงให้การยอมรับและสนับสนุนด้านวิทยาการด้านการเดินเรือของชาว พื้นเมือง จนทำให้วัฒนธรรมไมซีเนียนเริ่มแพร่หลายไปทั่วทั้งแนวชายฝั่ง ทะเลอีเจียนและไอโอเนียทั้งทางปากฝั่งตะวันตกและตะวันออก และด้วยการเติบโตของกลุ่มนครรัฐในเครือข่ายของวัฒนธรรมไมซีเนียนนั่นเอง ที่จะ นำไปสู่ความขัดแย้งกับเหล่านครรัฐตามชายฝั่งตะวันออกที่อยู่ในแคว้น อาณาโตเลียดด้วยเช่นกัน และด้วยความขัดแย้งจะกลายมาเป็นที่มาของหนึ่ง 'นิมหากาพย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของโลกโบราณคือ 'มหากาพย์อีเลียด' (Iliad) หรือที่รู้จักในชื่อ 'สงครามโทรจัน' (Trojan war) หรือ 'สงครามกรุงทรอย' อันเป็นเรื่องราวของการทำสงครามระหว่างกลุ่มนครรัฐกรีกในยุคไมซีเนียน กับชาวกรุงทรอย (Troy) นั่นเอง

ในขณะที่อารยธรรมไมซีเนียนกำลังก่อตัวขึ้นในภูมิภาคยุโรปใต้ กลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ในเขตเอเชียไมเนอร์และตะวันออกกลางต่างกำลัง แข่งขันกันเป็นผู้ยิ่งใหญ่เหนือภูมิภาค อย่างเช่นการขับเคี่ยวระหว่าง ชาวฮิตไทต์และพวกเฮอริเรียนในช่วงศตวรรษที่ 17 ก่อนคริสตกาลหรือ ราว 3,600 ปีที่แล้ว โดยฝ่ายชาวเฮอริเรียนนั้นนับเป็นชนชาติแรกในโลก ที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนารถศึกและการฝึกม้าสำหรับการทำ สงครามอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ดังปรากฏจากตำราการฝึกม้าสำหรับ เทียมรถศึกโดยเฉพาะที่เรียกว่า 'จารึกแห่งคิกคูลิ' (Kikkuli Text) และ ด้วยความสำเร็จนั้นนอกจากจะทำให้พวกเขายกย่องตนเองว่าเป็นถึง 'เจ้า แห่งอาชา' แล้ว ชาวเฮอริเรียนยังประสบความสำเร็จในการสถาปนา จักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ของตนขึ้นมาได้ และเป็นที่รู้จักในนาม 'จักรวรรดิ

มิตานนี' (Mitanni Empire) ที่สามารถแผ่ขยายอิทธิพลเข้าครอบครองดินแดนเมโสโปเตเมียทางตอนเหนือได้อีกด้วย

แต่ชาวฮิตไทต์ก็สามารถสร้างมหาอาณาจักรหรือจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่ของตนขึ้นมาได้ และยังสามารถพิชิตจักรวรรดิมิตานนีลงได้สำเร็จเมื่อช่วงกลางศตวรรษที่ 13 ก่อนคริสตกาล แต่ชาวฮิตไทต์ก็ยังคงสืบทอดองค์ความรู้ด้านการพัฒนารถศึกและฝึกม้าสำหรับการทำสงครามจากพวกเฮรริเยนหรือมิตานนีสืบทอดมา จนทำให้จักรวรรดิฮิตไทต์สามารถทำสงครามแผ่ขยายอำนาจเข้าครอบครองทั้งภูมิภาคเอเชียไมเนอร์จนถึงดินแดนในซีเรีย (Syria) ได้อีกด้วย แต่ความสำเร็จที่แท้ของชาวฮิตไทต์นั้นมิได้อยู่ที่การสร้างจักรวรรดิที่ยิ่งใหญ่เพียงอย่างเดียว แต่พวกเขายังเป็นชนชาติแรกในประวัติศาสตร์โลกที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาการถลุงแร่โลหะชนิดใหม่อย่างเหล็กที่มีคุณภาพยิ่งกว่าสำริด และความนิยมในอาวุธเหล็กนี้ก็ค่อยๆ แพร่หลายไปทั่วทั้งภูมิภาคตะวันออกกลาง จากนั้นจึงแพร่หลายไปทั่วทั้งโลกในอีกพันปีต่อมา

กลุ่มชาวอินโด-ยูโรเปียนอีกสายหนึ่งที่ยังอาศัยอยู่ในแถบทุ่งหญ้าสเตปป์ตอนกลางของยูเรเชียได้ขยายเส้นทางการอพยพจนลงไปถึงแถบที่ราบสูงอิหร่าน (Iranian Plateau) เมื่อราว 1500 ปีก่อนคริสตกาล หรือเมื่อราว 3,500 ปีก่อนนั้น โดยการขยายตัวของชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนกลุ่มนี้ได้นำไปสู่การกำเนิดเครือข่ายทางวัฒนธรรมใหม่ที่ถูกเรียกขานในภายหลังว่า 'อินโด-อิหร่าน' (Indo-Iranians) อันเป็นการผสมผสานวัฒนธรรมด้านภาษาระหว่างภาษาของชาวอินโด-ยูโรเปียนเข้ากับกลุ่มชนพื้นเมืองในแถบที่ราบสูงอิหร่าน ซึ่งชาวอินโด-อิหร่านเหล่านี้จะกลายมาเป็นบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์อิหร่าน (Iranic Peoples) กลุ่มต่างๆ ที่จะอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานทั่วทั้งแถบรอยต่อระหว่างภูมิภาคตะวันออกกลางและเอเชียกลางในกาลต่อมา และด้วยการเข้ามาลงหลักปักฐานในดินแดน

อันกว้างใหญ่แห่งนี้นี่เอง ทำให้กลุ่มชาติพันธุ์อินโด-อิหร่านเริ่มอพยพครั้งใหญ่ของตนเองด้วยเช่นกัน

โดยพวกเขาจะทำการอพยพข้ามที่ราบสูงฮินดูกูช (Hindu Kush) ที่เปรียบเสมือนปราการธรรมชาติขนาดมหึมาที่แบ่งกั้นอนุทวีปอินเดียออกจากดินแดนส่วนใหญ่ของทวีปเอเชียมานับพันปี และเมื่อพวกเขาสามารถข้ามที่ราบสูงฮินดูกูชลงมาได้แล้ว ก็ได้พบกับเขตที่ราบลุ่มแห่งหุบเขาแม่น้ำสินธุ (Indus Valley) อันกว้างใหญ่ แต่ดินแดนที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุก็มีใช้แดนร้างเหมือนดินแดนที่พวกเขาจากมา เพราะดินแดนแห่งนี้กลายเป็นหนึ่งในศูนย์กลางของอารยธรรมโลกโบราณด้วยเช่นกัน นั่นคือ ‘อารยธรรมที่ราบลุ่มแม่น้ำสินธุ’ (Indus Valley Civilization) หรือ อารยธรรมฮาร์ปปา (Harappan Civilization) โดยอารยธรรมแห่งนี้ได้ก่อตัวขึ้นมาจากการรวมตัวของชนเผ่าดราวิเดียน (Dravidians) ในเขตลุ่มแม่น้ำสินธุ ตั้งแต่เมื่อราว 3300 ปีก่อนคริสตกาลแล้ว แต่บรรดาชุมชนและนครรัฐต่างๆ ตามลุ่มน้ำสินธุอันนี้ก็สภาพไม่ต่างจากกลุ่มอารยธรรมต่างๆ ในดินแดนทางตะวันตก คือเป็นเพียงหัวเมืองที่แยกตัวกันเป็นอิสระจากกัน มิได้มีศูนย์กลางแห่งอำนาจที่ชัดเจน จึงทำให้แหล่งอารยธรรมแห่งนี้ตกเป็นเป้าหมายการโจมตีอันง่ายดายของกองทัพอินโด-อิหร่านที่มีขุมกำลังรบเป็นทัพรถศึกเทียมม้าอันหึกมหายุญนั่นเอง การรุกรานของกองกำลังชาวอินโด-อิหร่านเหล่านี้จึงกลายมาเป็นจุดเริ่มต้นแห่งยุคประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของภูมิภาคนี้ ซึ่งจะถูกเรียกขานในกาลต่อมาว่า ‘ยุคพระเวท’ (Vedic Age)

เหตุที่ยุคแห่งการรุกรานนี้ได้รับการยอมรับให้เป็นยุคแห่งประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของอินเดียมากยิ่งขึ้นกว่ายุคแห่งอารยธรรมลุ่มน้ำสินธุ นั้น เพราะการเข้ามาของชนต่างเผ่าเหล่านี้ พวกเขามีได้มาเพียงเพื่อปล้นสะดม แต่มาเพื่อพิชิตและปกครองอย่างแท้จริง โดยพวกเขา

ได้เริ่มวางระเบียบและแบบแผนในการปกครองของตนเอง ด้วยการนำ
ประเพณีความเชื่อและกฎหมายของตนเองมาหลอมรวมเข้ากับ
ความเชื่อและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวดราวิเดียน โดยเหล่าผู้รุกรานพวกนี้ได้
ประกาศตนว่าเป็น ‘อารยัน’ (Aryan) อันมีความหมายว่าเป็น ‘ชาติดิยชน’
หรือชนชั้นปกครองที่มีสถานะอันสูงกว่าชนพื้นเมืองดั้งเดิม จึงทำให้
ชนเผ่าอินโด-อิหร่านที่ลงมาปกครองอิหร่านและอินเดียเหล่านี้ถูกเรียกใน
อีกชื่อว่า อินโด-อารยัน (Indo-Aryans) และด้วยแนวคิดแห่งความเป็น
ชาวอารยันผู้สูงส่งนี้ก็จะถูกหลอมรวมเข้ากับความเชื่อในศาสนาพราหมณ์
และกลายมาเป็นคติ ‘วรรณะ’ อันว่าด้วยการแบ่งชนชั้นตามชาติกำเนิด
ของมนุษย์ที่ฝังรากอยู่ในสังคมแห่งความเชื่อของชาวอินดูจนถึงทุกวันนี้

ภาษาพูดของพวกเขา ก็ถูกหลอมรวมเข้าภาษาท้องถิ่นจนเกิดเป็น
กลุ่มภาษาต่างๆ ทั้งทั้งอนุทวีป และในบรรดาภาษาที่ได้รับอิทธิพลจาก
ภาษาของชาวอารยันนั้นก็คือ ‘สันสกฤตัม’ (Sanskṛtम् : สันสกฤตม) หรือ
‘ภาษาสันสกฤต’ (Sanskrit) และ ‘ปาฬี’ (पालि : Pali) หรือภาษาบาลี
โดยทั้งสองภาษานี้จะกลายมาเป็น ‘ภาษาศักดิ์สิทธิ์’ ของแดนอนุทวีป
เพราะมันจะกลายมาเป็นภาษาที่ใช้ในพิธีทางศาสนาโดยเฉพาะ และคติ
ความเชื่อนี้ก็ยังได้แพร่หลายไปยังภูมิภาคอุษาคเนย์หรือเอเชียตะวันออกเฉียง
ใต้ในภายหลังอีกด้วย

นอกจากนี้ ชาวอินโด-ยูโรเปียนยังได้นำความเชื่อของตนเข้ามาด้วย
เช่นกัน โดยหลักฐานด้านความเชื่อที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่ม
อารยธรรมต่างๆ ที่ถูกชนเผ่าเร่ร่อนเหล่านี้เข้ายึดครองก็คือความเชื่อใน
เทพสายฟ้า (Thunder God) ในฐานะจอมเทพสูงสุด (Supreme God)
หรือประมุขแห่งปวงเทพทั้งปวง โดยเราไม่ทราบนามดั้งเดิมของเทพสูงสุด
องค์นี้ แต่กลับพบหลักฐานว่าในบรรดาอารยธรรม นครรัฐ หรือดินแดน
ต่างๆ ที่ถูกชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนยึดครองนั้นจะมีความเชื่อในเรื่องเทพ

สายฟ้าเหมือนกันเกือบทั้งสิ้น อย่างเช่นความเชื่อในเรื่องเหล่าเทพโอลิมเปีย (Olympian Gods) ของชาวกรีกโบราณก็จะมีประมุขแห่งปวงเทพสายฟ้าผู้มีนามว่า ซุส (Zeus) หรือ จูปีเตอร์ (Jupiter) ในคติโรมัน ส่วนในอินเดียก็เคยมีจอมเทพสูงสุดอย่าง อินดรา (Indra) หรือพระอินทร์ที่เคยเป็นจอมเทพสูงสุดในศาสนาพราหมณ์ก่อนหน้าที่เหล่าตรีมูรติอย่าง พระพรหม พระอิศวรหรือพระศิวะ กับพระวิष्ณูหรือพระนารายณ์ จะก้าวขึ้นมาเป็นจอมเทพสูงสุดทั้งสามในภายหลัง และเมื่อพระพุทธศาสนาถือกำเนิดในกาลต่อมา ก็ยังมีการยอมรับให้พระอินทร์เข้ามาเป็นประมุขแห่งปวงเทพด้วยเช่นกัน ส่วนในกลุ่มอนารยชนเยอร์มานิกหรือชาวเยอรมันโบราณก็มีเทพสายฟ้านาม ธุนอร์ (Thunor) ธุนาร์ (Thunar) หรือที่รู้จักกันในความเชื่อของชาวนอร์ส (Norse) ว่า ธอร์ (Thor) แต่ด้วยการที่เทพสายฟ้าของชนเผ่าอินโด-ยูโรเปียนได้ถูกนำเข้ามาในดินแดนเหล่านี้ก็ย่อมทำให้เรื่องราวของเทพสายฟ้าถูกปรับเปลี่ยนเรื่องราวและฤทธิ์อำนาจให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นในดินแดนนั้นๆ

แต่ก็ยังมีกลุ่มความเชื่อที่ยังคงยึดถือให้เทพสายฟ้าเป็นเทพสูงสุดเหมือนเมื่อครั้งบรรพกาลก็คือกลุ่มชนเผ่ามองโกลและพวกเตอร์กิกที่ยังคงบูชาเทพสายฟ้านามว่า เท็งกรี (Tengri) ในฐานะเทพบิดร (Heavenly Father) ผู้ทรงมีฤทธานุภาพสูงสุดในบรรดาปวงเทพ โดยที่ไม่ได้ถูกลดสถานะหรือปรับเปลี่ยนบทบาทเหมือนกับเทพสายฟ้าในคติอื่นๆ แต่ครั้งเมื่อชาวมองโกลและเตอร์กิกเริ่มหันไปนับถือพุทธศาสนาและศาสนาอิสลามมากขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้สถานะของเทพเท็งกรีค่อยๆ ลดบทบาทลงไป เว้นแต่พวกกลุ่มชนเผ่าเร่ร่อนที่ยังคงอาศัยอยู่ในทุ่งหญ้าและป่าเขาอันห่างไกลตามแนวตะเข็บชายแดนเอเชียกลางกับแคว้นไซบีเรียที่ยังคงบูชาเทพเท็งกรีตามแบบดั้งเดิมอยู่บ้าง และนอกจากนี้ก็ยังมีส่วนชาวนูริสถาน (Nuristanis) หรือที่เรียกในอีกชื่อว่า ดาร์ดิค (Dardic) ซึ่งเป็น

ประวัติศาสตร์มนุษย์เต็มไปด้วยเรื่องราว
ของอารยธรรมที่รุ่งโรจน์มากมาย
ตามมาด้วยการล่มสลายด้วยน้ำมือของ 'อนารยชน' 'คนเถื่อน'
หรือ 'ชนเผ่านอกด่าน'

แต่ 'อนารยชน' เหล่านี้มีได้มาเพื่อทำลายหรือปล้นสะดมเท่านั้น
พวกเขายังได้รังสรรค์สิ่งใหม่ๆ บ้างก็สร้างจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่
ที่จะเป็นทีกล่าวขานนับชั่วกาลปาวสาน

ตั้งแต่ชาวทะเลอันติกกันแห่งยุคสำริด ชนเผ่านอกด่านที่คอยรุกรานแดนมังกร

ชาวคูซานผู้สถาปนาจักรวรรดิแห่งอนุทวีป ชาวฮันผู้เปิดฉากยุคมืดของยุโรป

ชนเผ่าเยอรมานิกผู้ปิดฉากจักรวรรดิโรมัน นักรบไวคิงผู้นำเกรงขาม

ชาวมองโกลผู้พิชิตโลก ไปจนถึงพวกแมนจูผู้ก่อตั้งราชวงศ์ชิง

ISBN 978-616-301-786-4

9 786163 017864

Cover : Chalermpun P.

ราคา 485 บาท

GYDZY

